T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/12
KARAR NO : 2024/157
KARAR TR : 06/05/2024

ÖZET: Davacıların sattığı araç karşılığındakendilerine geçici süreyle devri yapılan traktörün sahte belgeler ile trafik siciline tescil edilmesi ve araç bedelinin ayrıca ödenmemesi nedeniyle, trafiğe tescil işleminde denetimi yetersiz kalan davalı idarenin kusurlu olduğu ileri sürülerek, maddi zararın tazmini istemiyle açılan davanın, ADLİYARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacılar : 1- R. K 2- U. K.
Vekilleri : Av. N. M.
Davalı : İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü

I. DAVA KONUSU OLAY

1.Davacılar vekili, baba oğul olan müvekkillerinin sahibi olduğu 38 .. 028 plakalı aracı satmak için sahibinden.com adlı siteye ilan verdiklerini, arayan kişiyle 34.000 TL üzerinden anlaştıklarını, bu kişinin aracı almaya geldiğinde nakit parası olmadığından 110.000 TL değerindeki 45 .. 184 plakalı traktörü bir haftalığına müvekkillerine devretmesi karşılığında ilanda gördüğü aracı alabileceğini ve aracın bedelini ödedikten sonra traktörün tekrar kendilerine devredilmesini teklif etmesi üzerine, müvekkilleri tarafından aracın alıcının yeğenine, traktörün ise müvekkili Umut'a devredildiğini, kararlaştırılan tarihte satılan aracın bedeli ödenmediğinden suç duyurusunda bulunulduğunu, alıcı ve aracın devredildiği yeğeninin Kayseri 1. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2018/95 sayılı dosyasında yapılan yargılama sonunda hapis cezası aldıklarını, kovuşturma dosyasına göre devir edilen traktöre ait yapılan araştırmada; traktörün devredildiği kişi tarafından ... İlçe Emniyet Müdürlüğüne başvurularak kendisine ait sürücü belgesi, ve Türk Traktöre ait uygunluk belgesine istinaden New Holland marka traktöre ait A-078582 seri numaralı fatura ile 19/04/2017 tarihinde 21 .. 531 plaka ile tescilinin sağlandığının, 10/05/2017 tarihinde kayıp ve çalıntı ile 45 .. 184 plakaya çevrildiğinin, faturanın sahte olduğunun tespit edildiğini, Türk Traktör tarafından böyle bir traktörün üretilmediği bilgisinin verildiğini, söz konusu kişilerin olmayan bir traktörü sahte belgeler ile tescil yaptırdığını, müvekkilinin trafik tesciline güvenerek aracı aldığını, sahte belgeler ile aracın trafik siciline tescil edilmesinde idarenin gereken dikkat ve özeni göstermediğini, idarenin hizmet kusuru bulunduğunu belirterek, traktörün satış bedeli olan 91.254 TL'nin satış tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Kayseri 1. İdare Mahkemesi17/02/2021 tarih ve E.2021/198, K.2021/199 sayılı kararı**ile,davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-a maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir :

"...Dava dosyasının incelenmesinden; davacılar tarafından, Kayseri 12. Noterliği'nin 11/05/2017 tarihli satış sözleşmesi uyarınca 91.254,00-TL bedelle satın almış olduğu 45 .. 184 plaka sayılı 2013 model New Holland marka traktörün üretici firma tarafından üretilmediğini öğrendiği, tamamen sahte fatura ve belgelerle trafik siciline kaydedilen aracı resmi sicil ve kayıtlara güvenerek devir aldığı, resmi sicil ve kayıtların hatalı düzenlenmesinde davalı idarenin hizmet kusuru bulunduğu ileri sürülerek aracın satın alma değeri olan 91.254,00-TL'nin araç satış sözleşmesinin yapıldığı tarihten itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Tüm bu yasal mevzuat ve yargı kararları kapsamında dava konusu olay ele alındığında, davaya konu aracın dava dışı 3. kişinin hukuka aykırı işlemleri ile idare yanıltılarak trafiğe tescilleri için gerekli işlemlerin 2918 sayılı Yasanın ilgili hükümlerin ve uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerine aykırı şekilde sağlandığı ve aracın gerçek kişi adma ilk kaydının

yapıldığı iddiasına dayandığı anlaşılmıştır.

Bu açıklamalar ışığında, mevzuatın emredici hükümlerine aykırı şekilde gerçekleştirilen işlemler nedeni ile uğranıldığı ileri sürülen zararın tazmini istemi ile açılan davada, bu konuyu düzenleyen 2918 sayılı Kanunun göreve ilişkin düzenlemesinin dikkate alınması ve görevli yargı yerinin bu kapsamda belirlenmesi gerekmektedir.

Nitekim; 2918 sayılı Yasanın 19/01/2011 günlü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6099 sayılı Yasanın 14. maddesiyle değişik 110. maddesinde; "...bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür", Geçici 21. maddesinde de ; "Bu Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının göreve ilişkin hükmü, yürürlüğe girdiği tarihten önce idari yargıda ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde açılmış bulunan davalara uygulanmaz" denilmek sureti ile 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan zararların tazmini istemi ile açılacak sorumluluk davalarında adli yargı yerlerinin görevli olacağı ayrıca ve açıkça belirtilmiştir.

2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, şu gerekçesi ile anılan kuralı Anayasaya aykırı görmemiş ve iptal istemini oy birliğiyle reddetmiştir: "... Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kimi kararlarında da belirtildiği üzere, tarihsel gelişime paralel olarak Anayasa 'da adli ve idari yargı ayırımına gidilmemiş ve idari uyuşmazlıkların çözümünde idare ve vergi mahkemeleriyle Danıştay yetkili kılınmıştır. Bu nedenle, genel olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alanına giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda, idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda kanun koyucunun mutlak bir takdir yetkisinin bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Ancak, idari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyuşmazlığın çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde kanun koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin asker kişi ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete ilişkin olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun 'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözümlenmesi sağlanarak davaların görülmesi ve çözümlenmesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kılındığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, 2918 sayılı Kanun'da tanımlanan Karayolu şeridi üzerindeki araç trafiğinden kaynaklanan sorumlulukların, özel hukuk alanına girdiği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır. İdare tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılması söz konusu olmadığı gibi, aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa nın 2. ,125. ve 155. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir..." (Anyasa Mahkemesi'nin 26/12/2013 gün ve E:2013/68, K:2013/165 sayılı kararı; R.G. 27/03/2014, Sayı: 28954, s.136-147.)

Anayasa'nın 158 inci maddesinin son fıkrasında "Diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında, Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır." denilmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda gerekçesine yer verilen kararı, yasa koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceğine, dolayısıyla 2918 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun'dan doğan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa'ya aykırı bulunmadığına dair olup, esas itibariyle görev konusunda verilmiş bir karardır ve Anayasa'nın 158 inci maddesi uyarınca yargı organları bakımından da uyulması zorunlu bir karar mesabesindedir.

Bu durumda; 2918 sayılı Yasanın 19/01/2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesi'nin işaret edilen kararı gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin 2918 sayılı Yasanın uygulanmasından kaynaklanan sorumluluk davalarını kapsadığı ve Kanunun, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla 2918 sayılı Yasanın uygulanmasından doğan sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Her ne kadar; dava konusu olayda davacının zararına sebebiyet veren eylemler, dava dışı kişilerin hileli işlemleri ile idare yanıltılarak, trafiğe tescilleri için gerekli işlemlerin hukuka aykırı şekilde gerçekleştirilmesi sebebiyle, idare çalışanlarının kusurundan kaynaklı olduğu ileri sürülen ve idari hizmetin kötü işlemesi kapsamında değerlendirilebilecek nitelikte eylemler ise de; davaya konu zarardan doğan sorumluluğun 2918 sayılı Yasanın ve bu Yasanın uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin araçların tesciline ilişkin hükümlerine aykırı hareket edilmesinden kaynaklandığı, 2918 sayılı Yasanın 110. maddesinde de, madde ayrımı yapılmaksızın 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan sorumluluk davalarının adli yargı yerinde çözümleneceğinin açıkça belirtildiği; bu düzenlemenin, genel idare esaslarına ilişkin sorumluluk hükümlerini düzenleyen diğer kanunlara nazaran özel nitelikte olduğu ve bu nedenle idare görevlilerinin eylemlerinden kaynaklansa dahi davaya konu uyuşmazlıkta öncelikli olarak uygulanması gerektiği tabiidir..."

3. Davacı vekili, bu kez aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. Kayseri 5. Asliye Hukuk Mahkemesi 18/05/2022 ve E.2021/312, K.2022/125 sayılı kararı ile, uyuşmazlığın esasını inceleyerek davanın reddine karar vermiş, bu karara karşı istinaf isteminde bulunulmuştur.

5. Kayseri Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi 15/06/2023 tarih ve E.2022/2069, K.2023/1188 sayılı kararı ile, ilk derece mahkemesi kararının HMK'nın 353/1-a/4 maddesi uyarınca kaldırılmasına, davanın yargı yolunun caiz olmasına ilişkin dava şartı yokluğu nedeniyle usulden reddine karar verilmesi için kararı veren ilk derece mahkemesine gönderilmesine kesin olarak karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Somut olayda, davacının satın aldığı aracın, sahte trafik kayıtları oluşturularak kendisine satışının yapıldığı, söz konusu aracı kanunlara uygun olarak, idare tarafından tutulan trafik tescil kayıtlarına güvenerek satın aldığı, tüm bu nedenlerle zarara uğradığı ve zararının meydana gelmesinde davalı idarenin kusurlu olduğu ileri sürülerek, tazminat istemiyle açılan davada, kamu hizmetini yürütmekle yükümlü kılınan davalı idarenin, kamu hizmetini yöntemine ve hukuk kurallarına uygun olarak yürütüp yürütmediğinin, dolayısıyla hukuki sorumluluğunun bulunup bulunmadığının belirlenmesi gerekmektedir. (Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 17/04/2023 tarih 2023/167 E. 2023/322 K. Sayılı kararı, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 28/02/2022 tarih 2021/824 E. 2022/77 K. Sayılı kararı, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 31/10/2022 tarih 2022/367 E. 2022/578 K. Sayılı kararı, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 31/10/2022 tarih 2022/392 E. 2022/556 K. Sayılı kararı da aynı mahiyettedir.)*
>
> *Dava şartları, kamu düzeninden olup, taraflarca ileri sürülebildiği gibi mahkemece de resen dikkate alınacağından, ilk derece mahkemesince HMK'nın 114/1-b maddesi gereğince yargı yolu caiz olmadığından HMK'nın 115/2.maddesi gereğince dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine kararı verilmesi gerekirken, yazılı olduğu biçimde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olduğundan ilk derece mahkemesi kararının HMK'nın 353/1-a/4. maddesi uyarınca kaldırılarak dosyanın ilk derece mahkemesine gönderilmesi gerektiği görülmüştür.*
>
> *Hâl böyle olunca davacılar vekilinin istinaf başvurusunun açıklanan nedenlerden ötürü kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının 6100 sayılı HMK'nın 353/1-a/4. maddesi uyarınca kaldırılarak, dosyanın kararı veren ilk derece mahkemesine gönderilmesine ilişkin duruşma açılmaksızın karar vermek gerekmiş ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur..."*

6. **Kayseri 5. Asliye Hukuk Mahkemesi 10/10/2023 ve E.2023/351, K.2023/412 sayılı kararı**ile, davanın yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle usulden reddine karar vermiş ve bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Mahkememizce yapılan yargılama neticesinde 20/06/2022 tarih ve 2021/312 Esas- 2022/125 karar sayılı ilam ile davanın esastan reddine karar verilmiş, kararın istinaf edilmesi üzerine Kayseri Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi'nin 15/06/2023 tarih ve 2022/2069 Esas 2023/1188 Karar sayılı ilamıyla mahkememiz ilamının bozulmasına karar verilmiştir. İstinaf bozma ilamı kesin olup, mezkur ilamdaki gerekçelere atfen aşağıdaki şekilde karar kurmak iktiza etmiştir..."*

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

7. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun *"Amaç"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

> *"Bu Kanunun amacı, karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemektir."*

8. 2918 sayılı Kanun'un *"Kapsam"* başlıklı 2. maddesi şöyledir:

> *"Bu Kanun, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev, yetki ve sorumluluk, çalışma usulleri ile diğer hükümleri kapsar.*
>
> *Bu Kanun, karayollarında uygulanır. Ancak aksine bir hüküm yoksa;*
>
> *a) Karayolu dışındaki alanlardan kamuya açık olanlar ile park, bahçe, park yeri, garaj, yolcu ve eşya terminali, servis ve akaryakıt istasyonlarında karayolu taşıt trafiği için faydalanılan yerler ile,*
>
> *b) Erişme kontrollü karayolunda ve para ödenerek yararlanılan karayollarının kamuya açık kesimlerinde ve belirli bir karayolunun bağlantısını sağlayan deniz, göl ve akarsular üzerinde kamu hizmeti gören araçların, karayolu araçlarına ayrılan kısımlarında da,*
>
> *Bu Kanun hükümleri uygulanır. "*

9. 2918 sayılı Kanun'un *"İçişleri Bakanlığının görev ve yetkileri"* başlıklı 5. maddesi şöyledir:

> *"(Başlığı ile Birlikte Değişik: 6/12/2019-7196/39 md.)*
>
> *İçişleri Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:*

a) Araçları, bu Kanuna göre araçlarda bulundurulması gerekli belge ve gereçleri, sürücüleri ve bunlara ait belgeleri, sürücülerin ve karayolunu kullanan diğer kişilerin kurallara uyup uymadığını, trafik düzenlemelerinin ve çeşitli tesislerin bu Kanun hükümlerine uygun olup olmadığını denetlemek.

b) Duran ve akan trafiği düzenlemek ve yönetmek.

c) El koyduğu trafik kazalarında trafik kaza tespit tutanağı düzenlemek.

d) Trafik suçu işleyenler hakkında tutanak düzenlemek, gerekli işlemleri yapmak ve takip etmek.

e) Trafik kazası neticesinde hastalanan veya yaralananların bakımlarını sağlayacak tedbirlerin süratle alınmasına yardımcı olmak ve yakınlarına haber vermek.

f) Araçların tescil işlemlerini yaparak belge ve plakalarını vermek.

g) Sürücülerin belgelerini vermek.

h) Ülke çapında taşıtların ve sürücülerin sicillerini tutmak, bunlara ilişkin teknik ve hukuki değişiklikleri işlemek, işlettirmek, istatistiksel bilgileri toplamak ve değerlendirmek.

i) Trafik kazalarının oluş nedenleri ile ilgili tüm unsurları kapsayan istatistik verileri ve bilgilerini toplamak, değerlendirmek, sonuçlarına göre gereken önlemlerin alınmasını sağlamak ve ilgili kuruluşlara teklifte bulunmak.

j) Hasar tazminatı ödemelerini hızlandırmak amacıyla sigorta şirketlerince istenecek gerekli bilgi ve belgeleri vermek.

k) Ayrıca bu Kanunla ve bu Kanuna göre çıkarılmış olan yönetmeliklerle verilen diğer görevleri yapmak.

Sürücülere ait bilgilerde meydana gelebilecek değişiklikler ve araçlar üzerinde meydana gelebilecek teknik veya hukuki değişiklikler ile haciz, rehin, ihtiyati tedbir ve belge iptali gibi kısıtlayıcı şerhlerin; elektronik ortamda tutulan siciller üzerine işlenmesi ve kaldırılması işlemleri, bu değişiklik veya şerhlere karar veren yargı ve icra birimleri ile kamu kurum veya kuruluşları tarafından elektronik sistemle yapılabilir. Sürücü belgesi ve tescil işlemlerine esas teşkil edecek bilgiler, İçişleri Bakanlığı tarafından ilgili kamu kurum veya kuruluşlarından elektronik sistemle temin edilebilir veya kanunlardaki istisnalar hariç olmak üzere bu amaçla sınırlı olarak paylaşılabilir. Bu fıkraya ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte belirlenir.

Bu maddedeki görev, yetki ve sorumluluklara ait diğer esaslar ile trafik kuruluşlarının, çalışma şekil ve şartları, görevlendirilecek personelin nitelikleri, seçimi, çalışma usulleri, görev, yetki ve sorumluluklarına ait esaslar İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikte belirtilir."

10. 2918 sayılı Kanun'un *"Araçların satış, devir ve tescili ile bu işlemlerle ilgili yetki ve sorumluluk"* başlıklı 20. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

" (Değişik: 18/1/1985 - KHK 245/7 md.; Değiştirilerek kabul: 28/3/1985-3176/7 md.)

Tescil süreleri, satış ve devirler, noterlerin sorumluluğu ile ilgili esaslar şunlardır:

a) Araç sahipleri,

1. (Değişik: 13/2/2011-6111/55 md.) Tescili zorunlu ve ilk tescili yapılacak olan araçların satın alma veya gümrükten çekme tarihinden itibaren üç ay içinde tescili için; bunların hurda durumuna gelmesi hâlinde ise bir ay içinde tescilin silinmesi için ilgili trafik tescil kuruluşuna veya Emniyet Genel Müdürlüğünün belirleyeceği kamu kurum veya kuruluşları ile gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine başvurmak,

2. (Değişik: 2/4/1998 - 4358/3 md.) Tescilin yapılması veya silinmesi için vergi kimlik numarası ile yönetmelikte belirtilen bilgi ve belgeleri sağlamak,

Zorundadırlar.

b) Araçların giriş işlemlerini yapan gümrük idareleri bu durumu 15 gün içinde araç sahiplerinin beyan ettikleri tescil kuruluşuna bildirmekle yükümlüdürler.

c) Tescil belgesi, aracın başkasına satış veya devrine, hurdaya çıkarılmasına veya araçta, yönetmelikte belirtilen niteliklerin değişmesine kadar geçerli sayılır.

d) (Değişik: 24/12/2009-5942/1 md.) Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleri, satış ve devri yapılacak araçtan dolayı motorlu taşıtlar vergisi, gecikme faizi, gecikme zammı, vergi cezası ve trafik idari para cezası borcu bulunmadığının tespit edilmesi ve taşıt üzerinde satış ve/veya devri kısıtlayıcı herhangi bir tedbir veya kayıt bulunmaması halinde, araç sahibi adına düzenlenmiş tescil belgesi veya trafik tescil kayıtları esas alınarak noterler tarafından yapılır. Noterler tarafından yapılmayan her çeşit satış ve devirler geçersizdir.

Satış ve devir işlemi, siciline işlenmek üzere üç işgünü içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu ile vergi dairesine bildirilir. Bu bildirimle birlikte alıcı adına trafik tescil işlemi gerçekleşmiş sayılır. Satış ve devir tarihi itibariyle, 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu hükümleri uyarınca eski malikin vergi mükellefiyeti sona erer, yeni malikin vergi mükellefiyeti başlar.

Yapılan satış ve devir işlemi üzerine noterler tarafından yeni malik adına bir ay süreyle geçerli tescile ilişkin geçici belge düzenlenir.

197 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinde yer alan sorumluluk hükümleri saklı kalmak kaydıyla, anılan maddede ve bu bentte yer alan isteme ve bildirmeleri elektronik ortamda yaptırmaya ve bu konuda yükümlülük getirmeye, elektronik bildirmelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye Gelir İdaresi Başkanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü yetkili olup, bu kurumlar satış, devir ve tescile ilişkin işlemlerin gerçekleştirilmesi için gerekli elektronik veri akışını sağlarlar. Satış ve devir işlemlerini yapanlar, bu işlemler sırasında edindikleri bilgileri ifşa ettikleri takdirde Türk Ceza Kanununun 239 uncu maddesi uyarınca cezalandırılırlar.

Satış ve devir işlemlerinin bildiriminden itibaren bir aylık süre içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu veya Emniyet Genel Müdürlüğünün uygun gördüğü kamu kurum veya kuruluşları tarafından yeni malik adına tescil belgesi düzenlenerek elden veya posta aracılığıyla teslim edilir. Tescil belgesinin bir ay içerisinde teslim edilememesi halinde yeni malike sorumluluk yüklenemez. .

..

Haciz, müsadere, zapt, buluntu, trafikten men gibi nedenlerle; icra müdürlükleri, vergi dairesi müdürlükleri, milli emlak müdürlükleri ile diğer yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından satışı yapılan araçların satış tutanağının bir örneği aracın kayıtlı olduğu trafik tescil kuruluşlarına üç işgünü içerisinde gönderilir. Aracı satın alanlar gerekli bilgi ve belgeleri sağlayarak ilgili trafik tescil kuruluşundan bir ay içerisinde adlarına tescil belgesi almak zorundadırlar. Alıcıların tescil belgesi almak için süresinde başvurmamaları halinde bu araçları alıcıları adına re'sen kayıt ve tescil ettirmeye Emniyet Genel Müdürlüğü yetkilidir.

Bu bendin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye İçişleri ve Maliye Bakanlıkları yetkilidir. .

.."

11. 2918 sayılı Kanun'un "*Belge ve plaka vermeye yetkili kuruluşlar"* başlıklı 22. maddesinde; Yönetmelikte gösterilen esaslara göre, birinci fıkrada bentler halinde sayılan istisnalar haricinde kalanaraçlara ilişkin tescile yönelik işlemlerin Emniyet Genel Müdürlüğü veya bağlı trafik tescil kuruluşlarınca yapılacağı, Emniyet Genel Müdürlüğünün ilk tescili yapılacak araçların tesciline esas teşkil edecek işlemleri elektronik ortamda bilgi paylaşımı yoluyla yapacağıdüzenlenmiştir.

12. 2918 sayılı Kanun'un "G*örevli ve Yetkili Mahkeme"* başlıklı 110. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

" (Değişik: 11/1/2011-6099/14 md.)

İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanundan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır."

13. 2918 sayılı Kanun'a dayanılarak çıkarılmış olan Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 28. maddesinde "A*raçların Tescil Mecburiyeti"*; 29. maddesinde "T*escile Yetkili Kuruluşlar, Tescil İçin Müracaat Etme ve Bildirme Mecburiyeti ile Süreleri"*; 30.maddesinde "T*escil İşlemleri Müşterek Hükümleri";* 31. maddesinde "Y*eni Kayıt"*;32. maddesinde "T*escil Belgesi ve Geçerliliği"*; 33. maddesinde "M*otorlu araç trafik belgesi ve geçerliliği";* "T*escile Dair Diğer İşlemler"* üst başlığı altındaki 36. maddesinde "S*atış ve Devirler";* 37. maddesinde "S*atış veya devir işlemi yapılan araçların tescil işlemleri"*; 43.maddesinde "Ç*alınan araçlar hakkında yapılacak işlemler"*; 44. maddesinde "Ç*alınan, kaybedilen, kullanılamaz hale gelen, bilgileri değişen belge ve plakalar"* ileilgili hususlar ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

B. Yargı Kararı

14. 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrasının iptali istemiyle Bursa 3. Asliye Hukuk Mahkemesi ve Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan itiraz başvuruları üzerine konuyu inceleyen Anayasa Mahkemesi, şu gerekçesi ile anılan kuralı Anayasa'ya aykırı görmemiş ve iptal istemini oy birliğiyle reddetmiştir:

"*…Anayasa Mahkemesi'nin daha önceki kimi kararlarında da belirtildiği üzere, tarihsel gelişime paralel olarak Anayasa'da adli ve idari yargı ayırımına gidilmemiş ve idari uyuşmazlıkların çözümünde idare ve vergi mahkemeleriyle Danıştay yetkili kılınmıştır. Bu nedenle, genel olarak idare hukuku alanına giren konularda idari yargı, özel hukuk alanına giren konularda adli yargı görevli olacaktır. Bu durumda, idari yargının görev alanına giren bir uyuşmazlığın çözümünde adli yargının görevlendirilmesi konusunda kanun koyucunun mutlak bir takdir yetkisinin bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Ancak, idari yargının denetimine bağlı olması gereken idari bir uyuşmazlığın çözümü, haklı neden ve kamu yararının bulunması halinde kanun koyucu tarafından adli yargıya bırakılabilir. İtiraz konusu kural, trafik kazasında zarar görenin asker kişi ya da memur olmasına, aracın askeri hizmete ilişkin olmasına veya olayın hemzemin geçitte meydana gelmesi durumlarına göre farklı yargı kollarında görülmekte olan 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görüleceğini öngörmektedir. İtiraz konusu düzenlemenin gerekçesinde de ifade edildiği gibi, askeri idari yargı, idari yargı veya adli yargı kolları arasında uygulamada var olan yargı yolu belirsizliği giderilerek söz konusu davalarla ilgili olarak yeknesak bir usul belirlenmektedir. Aynı tür davaların aynı yargı yolunda çözümlenmesi sağlanarak davaların görülmesi ve çözümlenmesinin hızlandırıldığı, bu suretle kısa sürede sonuç alınmasının olanaklı kılındığı ve bunun söz konusu davaların adli yargıda görüleceği yolunda getirilen düzenlemenin kamu yararına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan, 2918 sayılı Kanun'da tanımlanan Karayolu şeridi üzerindeki araç trafiğinden kaynaklanan sorumlulukların, özel hukuk alanına girdiği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır. İdare tarafından kamu gücünden kaynaklanan bir yetkinin kullanılması söz konusu olmadığı gibi, aynı karayolu üzerinde aynı seyir çizgisinde hareket eden, bu nedenle aynı tür risk üreten araçlar arasında özel-kamu ayırımı yapılmasını gerektiren bir neden de yoktur. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2.,125. ve 155.*

maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir..." (Anayasa Mahkemesinin 26/12/2013 tarih ve E.2013/68, K.2013/165 sayılı kararı; R.G. 27/3/2014, Sayı: 28954, s.136-147.)

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

15. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 06/05/2024 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, adli ve idari yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

16. Raportör-Savcı Dr. Berrak YILMAZ'ın davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

17. Dava, davacıların sattıkları 38 .. 028 plakalı araç karşılığında kendilerine devredilen45 .. 184 plakalı traktörün aslında var olmaması,sahte belgelerle trafiğe tescil edilmesi ve araç bedelinin ayrıca kendilerine ödenmemesi nedeniyle, trafiğe tescil işlemlerinde denetimleri yetersiz kalan davalı idarenin kusurlu olduğu ileri sürülerek, maddi zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

18. Anayasa Mahkemesinin yukarıda gerekçesine yer verilen kararı, Kanun koyucunun idari yargının görevine giren bir konuyu adli yargının görevine verebileceğine, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası ile öngörülen, bu Kanun'dan doğan tüm sorumluluk davalarının adli yargıda görülmesi düzenlemesinin Anayasa'ya aykırı bulunmadığına dair olup, esas itibariyle görev konusunda verilmiş bir karardır ve Anayasa'nın 158. maddesi uyarınca, başta Uyuşmazlık Mahkemesi olmak üzere diğer yargı organları bakımından da uyulması zorunlu bir karar mesabesindedir.

19. Bu durumda, 2918 sayılı Kanun'un 19/01/2011 tarihinde yürürlüğe giren 110. maddesi ile Anayasa Mahkemesinin işaret edilen kararı gözetildiğinde, bahsi geçen Kanun maddesinin 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan sorumluluk davalarını kapsadığı ve Kanun'un, trafikle ilgili kuralları, şartları, hak ve yükümlülükleri, bunların uygulanmasını ve denetlenmesini, ilgili kuruluşları ve bunların görev yetki ve sorumlulukları ile çalışma usullerini kapsadığı, dolayısıyla 2918 sayılı Kanun'un uygulanmasından doğan sorumluluk davalarının görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu; meydana gelen zararın tazmini istemiyle açılan bu davanın da adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

20. Her ne kadar, dava konusu olayda davacıların zararına sebebiyet veren eylemler, dava dışı kişilerin hileli işlemleri ile idare yanıltılarak trafiğe tescilleri için gerekli işlemlerin hukuka aykırı şekilde gerçekleştirilmesi sebebiyle, idare çalışanlarının kusurundan kaynaklanan ve idari hizmetin kötü işlemesi kapsamında değerlendirilebilecek nitelikte eylemler ise de; davaya konu zarardan doğan sorumluluğun 2918 sayılı Kanun'un ve bu Kanun'un uygulanmasına yönelik Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin araçların tesciline ilişkin hükümlerine aykırı hareket edilmesinden kaynaklandığı, 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesinde de, madde ayrımı yapılmaksızın 2918 sayılı Kanun'dan kaynaklanan sorumluluk davalarının adli yargı yerinde çözümleneceğinin açıkça belirtildiği; bu düzenlemenin, genel idare esaslarına ilişkin sorumluluk hükümlerini düzenleyen diğer kanunlara nazaran özel nitelikte olduğu ve bu nedenle idare ajanlarının eylemlerinden kaynaklansa dahi davaya konu uyuşmazlıkta öncelikli olarak uygulanması gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Kayseri 5. Asliye Hukuk Mahkemesinin 10/10/2023 tarih ve E.2023/351, K.2023/412 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Kayseri 5. Asliye Hukuk Mahkemesinin 10/10/2023 tarih ve E.2023/351, K.2023/412 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

06/05/2024 tarihinde, Üyeler Ahmet ARSLAN ve Bilal ÇALIŞKAN'ın KARŞI OYLARI ve OY ÇOKLUĞUYLA KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

KARŞI OY

Uyuşmazlık, davacıların sattığı araç karşılığında trafik tesciline güvenerek geçici süreyle devraldığı traktörün sahte belgeler ile trafik siciline tescil edilmesinde idarenin gereken dikkat ve özeni göstermediği, idarenin hizmet kusuru bulunduğu ileri sürülerek maddi zararın yasal faizi ile birlikte tazmini isteminden doğmuştur.

Adli ve İdari yargı yerlerince verilen görevsizlik kararları nedeniyle oluşan olumsuz görev uyuşmazlığı üzerine sayın çoğunluk görüşü doğrultusunda *"Uyuşmazlığın çözümünün 2918 sayılı Kanun'un 110. maddesi gereğince adli yargının görev alanında bulunduğu"* gerekçesiyle adli yargının görevli olduğuna karar verilmiştir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 110. maddesine 6099 sayılı Kanun'la eklenen 1. fikra ile *"İşleteni veya sahibi Devlet ve diğer kamu kuruluşları olan araçların sebebiyet verdiği zararlara ilişkin olanları dâhil, bu Kanun'dan doğan sorumluluk davaları, adli yargıda görülür. Zarar görenin kamu görevlisi olması, bu fıkra hükmünün uygulanmasını önlemez. Hemzemin geçitte meydana gelen tren-trafik kazalarında da bu Kanun hükümleri uygulanır."* hükmü getirilmiştir.

Eldeki uyuşmazlık ise anılan Kanun hükmü kapsamında kalmamaktadır. Zira, 2918 sayılı Kanun'un 85. maddesinde açıkça belirtildiği üzere Kanun motorlu araçların işletilmesinden doğan zararlar nedeniyle araç işleteninin hukuki sorumluluğunu düzenlemektedir. Oysa ki somut uyuşmazlıkta davacı, resmi senetle satın aldığı araca emniyet yetkililerince el konularak sahibine iade edilmesi sebebiyle uğradığı zararda davalı idarenin hizmet kusuru bulunduğunu ileri sürmektedir.

Anayasa'nın 125. maddesinde; idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu belirtildikten sonra, son fikrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmıştır.

İdare kural olarak yürüttüğü kamu hizmetiyle nedensellik bağı kurulabilen zararları tazminle yükümlü olup; idari eylem ve/veya işlemlerden doğan zararlar İdare Hukuku kuralları çerçevesinde, hizmet kusuru veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereği tazmin edilmektedir.

İdarenin yürütmekle görevli olduğu bir hizmetin kuruluşunda, düzenlenişinde veya işleyişindeki nesnel nitelikli bozukluk, aksaklık veya boşluk olarak tanımlanabilen hizmet kusuru; hizmetin kötü işlemesi, geç işlemesi veya hiç işlememesi hallerinde gerçekleşmekte ve idarenin tazmin yükümlülüğünün doğmasına yol açmaktadır.

Davalı kamu tüzel kişiliği olup; kural olarak, işlem ve eylemleri idari nitelik taşır. Somut olayda, bu davalının kanun ile kendilerine verilmiş bulunan görevleri gereği gibi yerine getirmedikleri ileri sürülmüştür. Görevin hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesi hizmet kusuru niteliğindedir. İdare'nin hizmet kusurundan doğan zararlardan dolayı, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gereğince İdare'ye karşı idari yargı yerinde tam yargı davası açılması gerekir.

Trafik tescil ve büro amirliği tarafından araç tesciline ilişkin olarak yapılan işlemlerin idari nitelikte olup hiç yapılmaması, geç yapılması ya da gereği gibi yapılıp yapılmadığı hususunun idari yargı yerinin denetimine tabi bulunmasına göre 2577 sayılı İ.Y.U.K 2/1- b maddesinde sayılan dava çeşitlerinden olan eldeki tam yargı davasında uyuşmazlığın çözümünde idari yargı görevlidir.

Bu gerekçelerle uyuşmazlıkta Adli Yargıyı görevli kabul eden sayın çoğunluğun görüşüne katılmıyoruz.

Üye	Üye
Ahmet ARSLAN	Bilal ÇALIŞKAN